

POZNEJ
POBĚŽOVICE

HŘBITOVNÍ
OKRUH

3 KM

ÚVOD

Vážený návštěvníci, vítíte v Poběžovicích, ve městě ležícím v podhůří Českého lesa severozápadně od Domažlic, v mírně kopcovitém terénu s převládajícími polnostmi, loukami, nehlubokými lesy a především městě s velmi bohatou historií.

Pro někoho procházka na smutná místa, pro někoho na místa plná klidu, míru a pokory. Okruh vás zavede na tři zastavení, na kterých se nalézají nebo nalézala městská pohřebiště. Židovský hřbitov ukrývá nejstarší náhrobek v domažlickém okrese, křesťanský pak kapli svatého Josefa, hrob hraběte Heinricha Coudenhove-Kalergiho či pietní místo na památku ženského pochodu smrti.

Přejeme Vám příjemný zážitek z této netradiční procházky za poznáním poběžovické hřbitovní historie.

Turistické okruhy POZNEJ POBĚŽOVICE pro Vás připravila Komise pro zámek Poběžovice na začátku roku 2021 za účelem oživení a připomenutí významných památek v Poběžovicích.

V současné době se Poběžovice stávají turistickým cílem především díky zámku, jenž tvoří dominantu města. O jeho obnovu intenzivně usilujeme. Naší snahou je co nejdříve zámek opět otevřít návštěvníkům. Pro záchranu zámku byl již v roce 2014 vytvořen sbírkový účet. Každá Vaše věnovaná koruna může pomoci k znovuootevření zámecké brány.

Děkujeme Vám za každý příspěvek a za snahu pomoci dobré věci.

Vděčíme Vám za Vaši návštěvu a za Váš zájem o Poběžovice.

**Sbírkový účet: 3030303399/0800
IBAN – CZ49 0800 0000 0030 3030 3399**

Více na: www.zamekpobezovice.cz

1. zastavení

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV

Založení židovského hřbitova v Poběžovicích spadá již do konce 16. století. Podle povrchu hřbitova lze usoudit, že byl v minulosti pravděpodobně vrstven pouze jednou. Stalo se tak před jeho prvním rozšířením. Můžeme odhadovat, že nejstarší část se nachází na jihovýchodní straně. Vstup do této části byl zajištěn jednokřídlými vrátky, nyní je zcela zrekonstruován. Na vstupním portálu je vyryta část Přísloví 17,5 ze Starého zákona - "Kdo se posmívá chudému, tupí toho, kdo jej učinil." Hřbitov byl rozšiřován celkem dvakrát, naposledy v roce 1929. Během toho aktu byla postavena i nová pevná zeď, uprostřed jižní strany byl zhotoven nový dvoukřídlý vchod, v jihovýchodním rohu byla zřízena studna s pumpou. Roku 1931 provedl odborný průzkum hřbitova Dr. Josef Veinstein. Jeho zpráva obsahuje seznam hrobů, přepisy epitafů v hebrejštině a několik dobových fotografií. Na hřbitově se toho roku nalézalo 533 náhrobních kamenů. Hřbitov byl používán až do roku 1938, kdy byly Poběžovice obsazeny německou armádou. Po té byl postupně devastován - nejprve nacisty, později poválečným rozkrádáním náhrobků. Roku 1960 nestál na hřbitově už ani jeden náhrobek. Na počátku 90. let minulého století byl zrušený hřbitov převeden do vlastnictví Federací židovských obcí v Praze a v roce 2006 započala jeho rekonstrukce, které se ujalo Občanské sdružení Abraham.

Židovský hřbitov, rok 2018

Popis hřbitova:

- největší náhrobek se nalézá v pravé přední části. Patří Ester Kohner, která zemřela v roce 1835.
- nejstarší náhrobek se nalézá v horní části vlevo. Jedná se o malou pískovcovou stělu, která pochází z roku 1634.
- v dolní části vlevo (vede k nim cestička od vrátek) se nalézají hroby Abrahama a Pauline Langshurových.

Před náhrobky se nachází malý žulový náhrobek se jménem Hugo. Je to vzpomínka na jejich syna, který padl během 1. světové války. Jejich vnuk Hugo Herbert Langshur toto místo navštívil roku 2007 a poklonil se jejich památce.

Největší náhrobek

Nejstarší náhrobek

PŘEKLAD EPITAFU ABRAHAMA

Zde je pohřben
muž spravedlivý, b-habojný
který miloval Toru a modlitbu
a dobré skutky, náš učitel a mistr, pan
Abraham, syn ctihodného pana Jakira
Langschura, památka jeho
bud k požehnání, jenž
pracoval po několik let jako
představený pohřebního bratrstva
svaté obce Ronsperg.
Zemřel v dobrém jméně 25. elul
683 podle malého počtu.
Jeho duše budiž přijata
do svazku živých.

PŘEKLAD EPITAFU PAULINE

Zde se skrývá
žena veliká, duše drahá,
řádná a zbožná ve svých skutcích,
žena statečná, koruna muže svého,
klenot, diadém a koruna svých dětí,
paní Pesl, dcera pána Mošeho, pokoj
s ní, žena našeho drahého a váženého učenice,
našeho učitele a mistra, pana Abrahama
Langschura, památka jeho buď k požehnání,
zemřela v dobrém jméně v den svatého šabatu,
8. ijar roku 688 podle malého počtu. Její duše
budiž přijata do svazku života.

Pohled na židovský hřbitov

Obnova židovského hřbitova rok 2007

Židovský hřbitov, 60. léta

Obnova židovského hřbitova, rok 2009

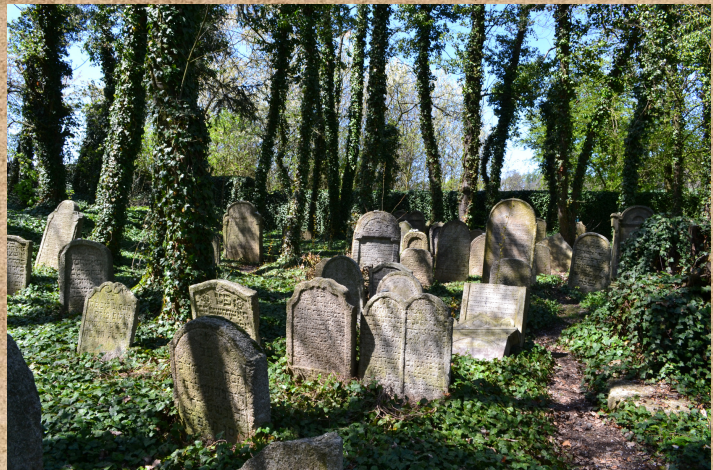
Vstupní portál před rekonstrukcí

Vstupní brána, rok 2017

Židovský hřbitov, rok 1931

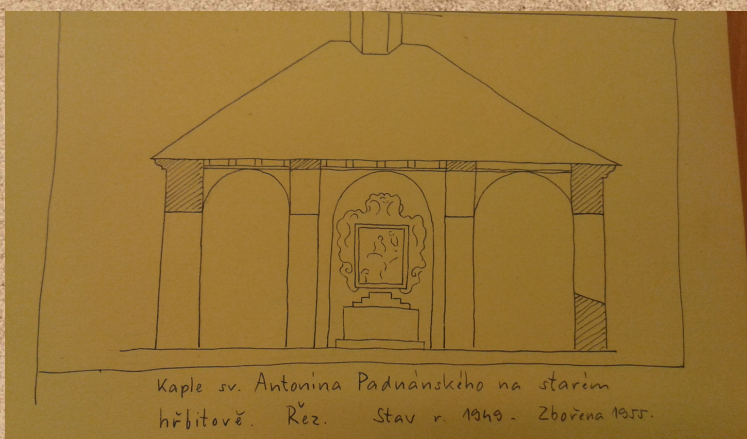

Zadní část židovského hřbitova

2. zastavení KŘESŤANSKÉ HŘBITOVY

STARÝ HŘBITOV

Nejstarší zmínka o hřbitovu v Poběžovicích pochází z roku 1572, kdy hradní pán Petr ze Švamberka vykázal svým poddaným místo za zámek k pohřbívání. Tento starý hřbitov se nacházel za městskými hradbami, přibližně v místech dnešní čerpací stanice. Na jeho východní straně byla koncem 17. století postavena hřbitovní kaple sv. Antonína Paduánského, kterou nechala postavit roku 1698 Anna Felicianová z Wunschwitz. Tento hřbitov i kaple byly zrušeny v letech 1948 – 1950, kdy již půl století nesloužily svému účelu.

Nákres kaple sv. A. Paduánského, rok 1949

Pohled od západu, rok 1947

Naproti benzínové pumpě v rámci obvodové zámecké zdi lze vidět zřejmě jakousi kapličku. O této malé stavbičce se příliš mnoho neví. Možná byla jakousi vzdálenou součástí bývalého křesťanského hřbitova, který se rozprostíral v místech dnešní čerpací stanice, možná se jedná o upomínku na hromadný hrob francouzských vojáků z prusko-francouzské války, kteří se léčili na zdejším zámku. Dlouhá léta zely niky prázdnotou. Sochy se navrátily až v prosinci roku 2020 - Panna Marie s Ježíšem a sv. Antonín Paduánský od výtvarnice MgA. Marcely Jeřábkové, uprostřed kříž od místního kováře Jana Ďuriše.

Historická fotografie kapličky

Kaplička s navrácenými sochami, rok 2020

2. zastavení KŘESŤANSKÉ HŘBITOVY

NOVÝ HŘBITOV

V roce 1902 byl severně od města vyměřen a zdí obehnaný nový hřbitov. Pohřbívat se zde začalo v roce 1903. Uprostřed hřbitova byla vystavěna pohřební kaple sv. Josefa a při jižní zdi pak márnice. Kaple v novogotickém slohu byla vysvěcena 19. 3. 1909. Před kaplí byl 12. až 14. 8. 1903 vztyčen mohutný kamenný kříž z mu-těňínského syenitu, jenž na hřbitov věnovala manželka poběžovického měšťana Anna Hammová. Kříž s podstavcem je přibližně 4 m vysoký a nese hlavní nápis: "Ich bin Auferstehung und das Leben" (Já jsem vzkříšení a život). V jeho severním sousedství se nachází hrob zdejšího zámeckého pána rakousko-uherského diplomata Heinricha Coudenhove-Kalergiho, který si na poběžovické panství roku 1896 přivedl svoji japonskou manželku Mitsuko Ayoamu.

Po první světové válce bylo zřejmé, že původní plocha hřbitova nebude do dalších let stačit, a tak na popud děkana Dominika Šandy (hrob má hned vedle hlavního kříže) odkoupilo Město sousedící pole a hřbitov mohl být rozšířen do současné rozlohy. Naproti vchodu na hřbitov se tyčí mohutná lípa velkolistá, která patří mezi nejmohtnější lípy v Českém lese. Chráněná je od roku 2001. V roce 2013 skončila na 3. místě v anketě Strom roku.

Hrob Heinricha Coudenhove-Kalergi

Kresba starého hřbitova

Nový hřbitov

NOVÝ HŘBITOV - ZAJÍMAVÉ HROBY

HROB ZÁMECKÉHO SLUHY BABIKA

Heindrich Coudenhove-Kalergi měl svého věrného sluhu Arména Babika Kaligiana. S ním se potkal na rakouském velvyslanectví v Konstantinopoli, kam se Babik schoval před vyvražďováním Arménů v Osmanské říši. Heinrich vzal Babika do služby a tím mu zachránil život. Když v prosinci roku 1916 Babik na poběžovickém panství umíral, přál si být pochován vedle svého pána. Jeho prosba byla splněna, ale během rušení německé části hřbitova v 90. letech byl hrob přesunut do zadní části. Malý nenápadný hrob najdete uprostřed, tam, kde se hřbitovní cesta rozděluje. Vydejte se doprava a po pár krocích najdete hrob Babika, jeho vnuka a pravnučky.

Hrob rodiny Kaligian a Mardirossian

RODINNÁ HROBKA

U hlavní hřbitovní brány si povšimněte honosné rodinné hrobky rodiny továrníka Erasma Gebla. Firma Erasmus Gebl na počátku 20. století představovala původně kovodělné dílny, z nichž pak vznikla menší továrna na zemědělské nářadí i stroje. Ve 20. letech pak nechal Erasmus postavit moderní mlýn na křemen a živec a pod šitbořskými skalkami zřídil ještě dílnu na cementové zboží a umělý kámen.

Jeho továrny zanikly po druhé světové válce. Celkem bylo po válce odsunuto 19 občanů se jménem Gebl. Zajímavá honosná hrobka se nalézá také při severní zdi. Patří významné rodině Bauer, jejíž člen byl například i vládním komisařem.

Hrobka rodiny Gebl

HROB ŽEN Z POCHODU SMRTI

Stojíte u hrobu, kde je pochován neurčený počet neznámých dívek a žen, které šly v pochodu smrti z koncentračního tábora Helmbrechts do Prachatic. Tento pochod byl jednou z mnoha ukázek zlovolně nacistického režimu. Dne 13. 4. 1945 bylo 1170 žen a dívek původem z Polska, Sovětského svazu, Nizozemí, Německa, Francie a Protektorátu Čechy a Morava, které byly uvězněny pro své židovství, nesouhlas s politikou Třetí říše, sabotáže a podobě, posláno na 310 kilometrů dlouhý pochod smrti. V hrozných podmínkách musely denně ujít 15 až 20 kilometrů. Bylo na běžném pořádku, že ženy umíraly vysílením, nebo pokud už nemohly jít vlastními silami dále, byly zastřeleny.

Když nacističtí dozorcí před Prachaticemi uprchli, zbývalo v pochodu něco kolem sta žen a mnohé ještě následně vlivem dlouhodobého nelidského zacházení zemřely. Později byly na hřbitově také postaveny symbolické hroby obětem války a boje za svobodu.

Od roku 2017 se dne 4. 5. pravidelně koná Pietní akt u příležitosti uctění památky obětí druhé světové války. V tento den si zástupci města, kulturního střediska a zájemci z řad veřejnosti připomenou smutné válečné události a poté kladou na hroby obětí věnce v barvách trikolory. Na závěr pietního aktu zní česká státní hymna.

Hrob židovských dívek a žen

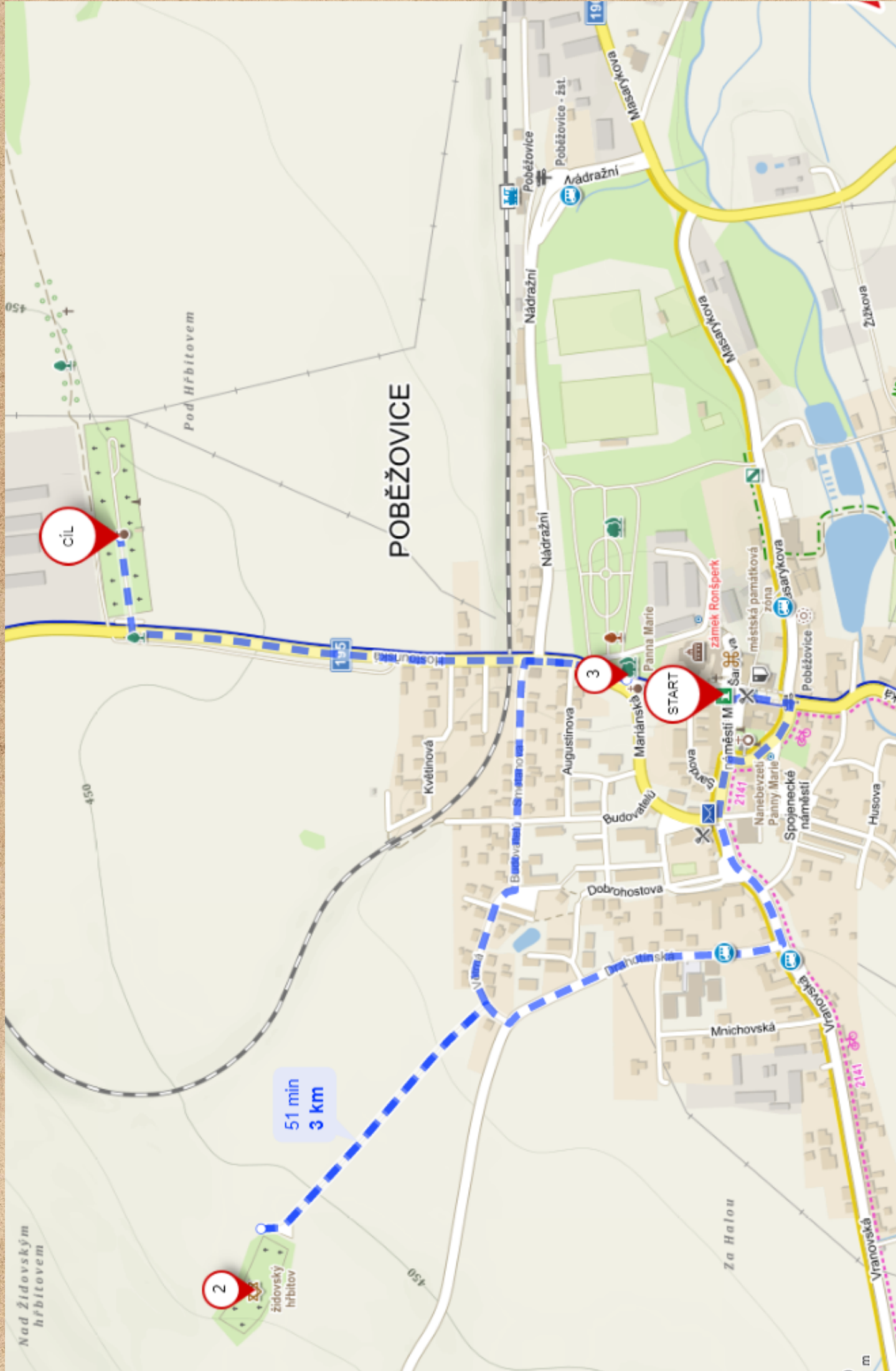
Čestná stráž u hrobu padlých

Pohřební kaple sv. Josefa

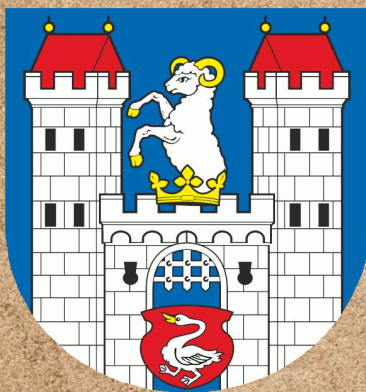

Lípa velkolistá

Hrad a zámek Poběžovice

Vydalo: Město Poběžovice

Zpracování: Komise pro Zámek Poběžovice

**Fotografie: Archiv MKIS Poběžovice, Státní okresní
archiv Horšovský Týn, Dominika Adamcová, Eva
Vondrašová**

Tisk: Město Poběžovice

© 2021 Poběžovice

zamekpobezovice.cz | pobezovice.cz |

FB Hrad a zámek Poběžovice | Instagram [zamek_pobezovice](#)